Preventivmedel vid och efter X

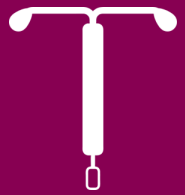

Julia McTaggart, ST-läkare, Kvinnokliniken Danderyds sjukhus
julia.mctaggart@regionstockholm.se

Inga jäv att deklarera

Lisa 22 år

S: Vaginal blödning, buksmärta, synkope.

B: Frisk. 0 all. 0 LM. 0P. Mirena sedan -19. Inga blödningar med denna.

A: Inkommer till gynakuten med ambulans. Sparsam vag blödn 1 vecka. Plötslig smärta vä fossa. Synkoperat.

AT: Stabila vitalparametrar. Kallsvettig

VVP: lätt sivande färsk blödning. Kraftigt palpöm vid bimanuell palp.

Provtagning: U-hCG positivt! Hb 105. CRP <5.

Lisa 22 år forts

VUL: Antefl uterus. Spiral in situ. Ingen synlig intrauterin hinnsäck. Fri vätska i FD och FVU. Komplex tubo-ovariell bild vä.

Bed: Vänstersidigt X. Spiralgraviditet.

Åtg: Tas till op för laparoskopi. 1,5 liter blod i buken. Vänster tuba ses uppdriven med ett stort koagel. Salpingektomi vä. Spiralen lämnas kvar.

Lisa 22 år

Utskrivningssamtal dagen efter op. Lisa undrar hur hon ska göra med preventivmedel. Ej gravönskan nu, men vill ha barn i framtiden.

Vad skulle ni rekommendera?

Preventivmedel före och efter X

- 1180 kvinnor med säker X-diagnos i Stockholm 2013-2017

Resultat:

- 222/1180 (18,8%) hade preventivmedel vid diagnos
  → Av dessa var 39,6% 0-P
- **112/222 (50,5%) slutade använda preventivmedel efter X**

- 81/857 (9,5%) utan preventivmedel vid diagnos började använda preventivmedel efter X.

Contraceptive use at the time of and after an ectopic pregnancy: a retrospective cohort study (The European Journal of Contraception & Reproductive Health Care, 2020 Feb 3, 25:2, 147-150)

Preventivmedel före och efter behandling av X

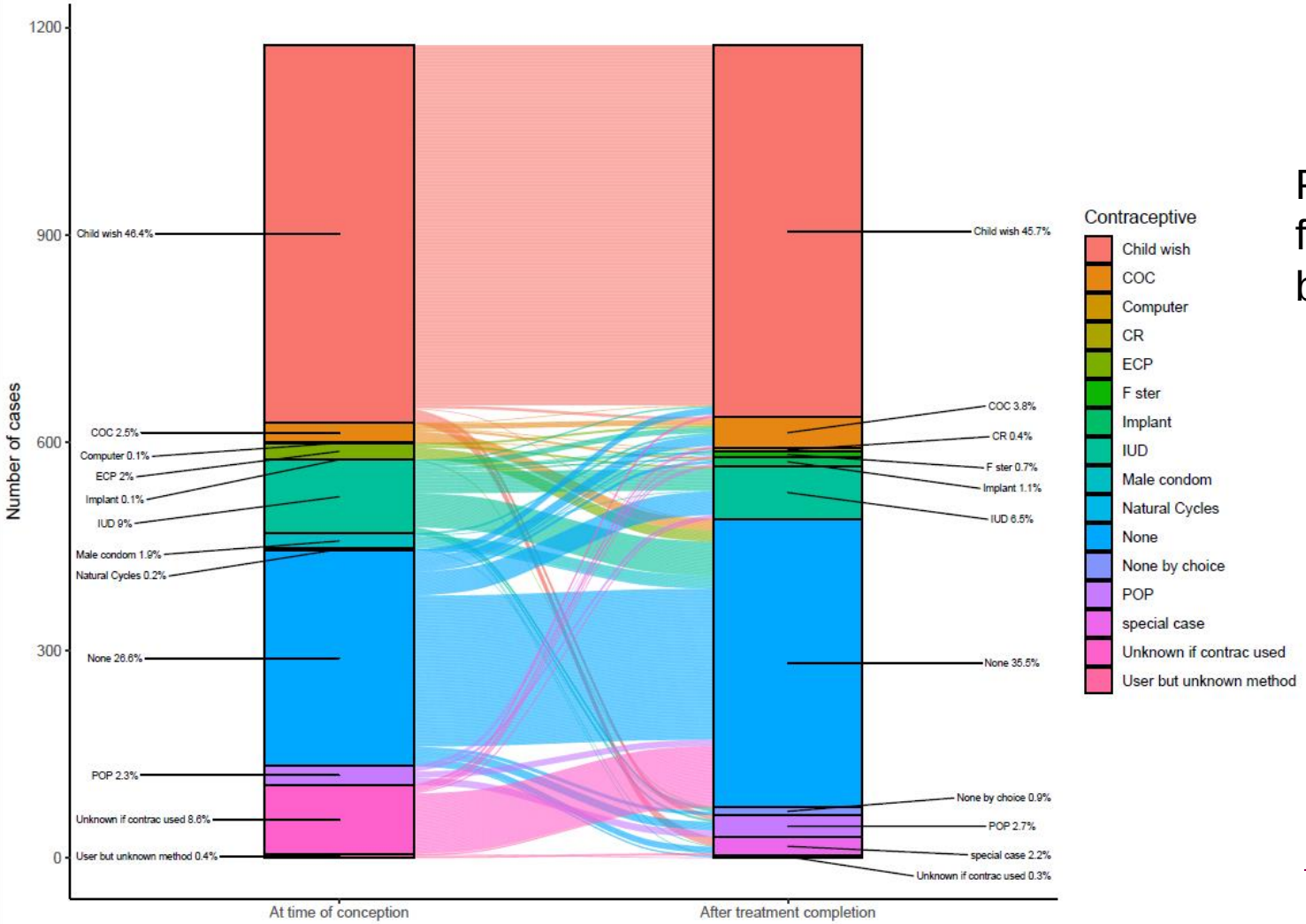

Hormonspiraler och X – en pedagogisk utmaning…

- Spiral ökar inte den absoluta risken för X.
- Högre andel av uppkomna graviditeter är dock X hos spiralbärare.

- Hormonspiraler finns idag i tre doser:
  - → Mirena®/Levosert® 52 mg LNG (6 år)
  - → Kyleena® 19,5 mg LNG (5 år)
  - → Jaydess® 13,5 mg LNG (3 år)

	Mirena®	Jaydess®	Kyleena®
LNG content of reservoir	52 mg	13.5 mg	19.5 mg
Initial LNG release rate (µg/24hrs))	20	12	16
Average LNG release rate over 1 year (µg/24h)	18	8	12-13
Release rate of LNG after 3 years (µg/24h)	13	5	7.9
Release rate at the end of approved lifetime (µg/24h)	10	5	7.4

- Ger spiralerna samma skydd mot X?

Hormonspiral och risken för X

- Alla diagnosticerade X i Stockholm 140101-191231 (n=2252)
- 191 kvinnor hade en spiral in situ vid diagnos.
  - → 61 kvinnor LNG-IUS 13.5 mg,
  - → 11 kvinnor LNG-IUS 19.5 mg
  - → 33 kvinnor LNG-IUS 52 mg

- **Beräkning av Pearl Index (X) för Mirena®, Kyleena® och Jaydess®**
  - → Def: antal X-graviditeter/kvinnoår x 100
    - 1 kvinnoår = 1 år av en fertil kvinnas liv.

The 13.5 mg, 19.5 mg, and 52 mg Levonorgestrel Intrauterine Systems and Risk of Ectopic Pregnancy (Obstetrics and Gynecology, 2022 Aug 1; 140(2):227-233)

X inträffade tidigare med Jaydess® och Kyleena® jmf med Mirena® (median 11, 11 resp 27 månader)

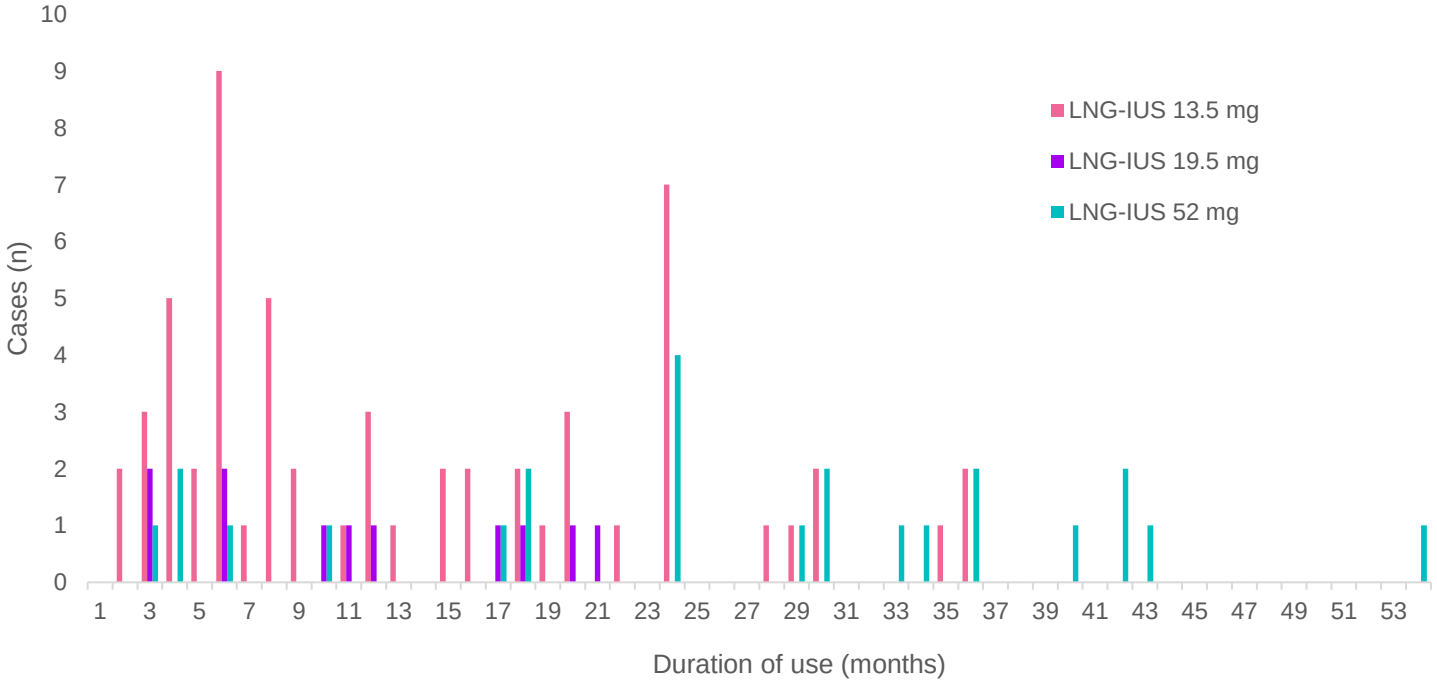

Pearl Index

och 95% konfidensintervall (hela studieperioden och första året)

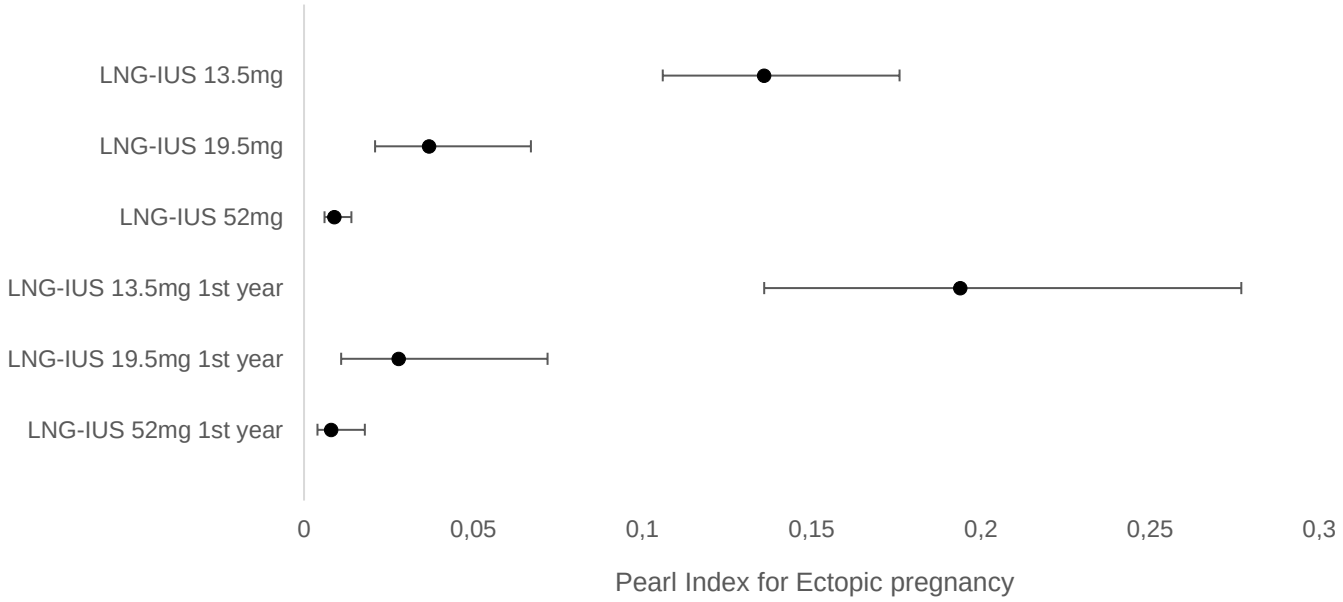

- **Låg risk för X med samtliga spiraler**
- **Högre dos LNG förefaller ge lägre incidens av X**

Take home message:

- Informera om X-symptom vid insättning av preventivmedel
  → Även kvinnor med preventivmedel kan få ett X

- Glöm inte att fråga om riskfaktorer för X vid val av preventivmedel
  → Om spiral, rek spiral med högre hormondos om riskfaktorer för X

- Kom ihåg preventivmedelsrådgivning efter X!
  → Inte minst hos de som haft preventivmedel innan! Hälften slutar…
  → P-stav är den mest effektiva metoden

- **Alla hormonspiraler oavsett dos skyddar bra mot X**

Fallet från gynakuten

- Kvinnan behöll sin Mirena för blödningskontroll och fick tillägg av p-stav för ovulationshämning.

Tabell Pearl Index

Time	Type of LNG-IUS	Exposure* (WY)	No. of Ectopic Pregnancies	Pearl Index (95% CI)	RR (95% CI)
First Year Use	LNG-IUS 13.5 mg	15 488	30†	0.194 (0.136-0.277)	20.59 (12.04-35.21)
	LNG-IUS 19.5 mg	14 328	4†	0.028 (0.01-0.07)	3.31 (0.93-11.72)
	LNG-IUS 52 mg	71 034	6†	0.008 (0.004-0.018)	Referent
Total Study Period	LNG -IUS 13.5 mg	43 295	59	0.136 (0.106-0.176)	14.49 (9.01-23.30)
	LNG-IUS 19.5 mg	29 346	11	0.037 (0.021-0.067)	4.44 (1.64-12.00)
	LNG-IUS 52 mg	255 120	24	0.009 (0.006-0.014)	Referent